

POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJA INVALIDOV V MO VELENJE ZA LETO 2019

Zveza delovnih invalidov Slovenije je leta 2004 MO Velenje podelila naziv Občina po meri invalidov, ki ga ohranja vse do danes. Kot občina po meri invalidov načrtno razvija, spodbuja in realizira dejavnosti ter ukrepe, ki bistveno prispevajo k večji kakovosti osebnega življenja invalidov in njihovih družin, ustvarja možnosti za njihovo socialno vključenost in za aktivno udeležbo v družbenem življenju občine z namenom udeležanja pravic človeka in državljana.

Strateški dokument MO Velenje za uresničevanje skupne naloge zagotavljanja dostopnosti grajenega okolja, javnih prevozov, informacij ter raznovrstnih storitev in programov invalidnim osebam smo naslovili Program za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje. Trenutno je v veljavi program za obdobje 2018–2021. S programom nadaljujemo z uspešno in ustaljeno prakso sistematičnega načrtovanja ukrepov na področju zagotavljanja dostopnosti. Program vsebuje nabor ukrepov, katerih nosilci so organi MO Velenje ter posamezni javni zavodi, podjetja, društva in ostale institucije v MO Velenje. Ukrepi so oblikovani bodisi kot njihove redne naloge (ki jih ti izvajajo kot zakonsko obvezo ali v okviru osnovnega poslanstva oziroma dejavnosti) bodisi kot ukrepi projektne narave (enkratna izvedba).

S projektom Občina po meri invalidov želimo doseči naslednje:

- Izboljšati obveščanje in osveščanje občanov o položaju, pravicah in potrebah invalidov, njihovem uveljavljanju kot neodvisnih državljanov in integraciji v vsa dogajanja v občini (konference, okrogle mize, info točka, osveščanje otrok v OŠ...).
- Zagotoviti pogoje za vključevanje invalidov v procese odločanja na občinski ravni, na področjih, ki so za invalide pomembni (Svet za invalide MO Velenje, Aktivni delovni invalidi).
- Razvijati podporno okolje, službe, programe, ki omogočajo čim bolj neodvisno življenje invalidov in poudarjanje njihovih sposobnosti (zaposlovanje invalidov, pomoč na domu, izvajanje programov ZD Velenje, zaposlitvena rehabilitacija invalidov, socialna vključenost invalidov, brezplačni obiski prirediteljev za invalide...).
- Odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežujejo neodvisno življenje invalidov (ureditev dostopov – klančin, označitev parkirnih mest, ureditev dvigal za invalide, namestitve stopniščnih vzpenjalcev, bankomati za slepe in slabovidne, Lokalc za invalide...).
- Ostalo: dodelitev ali zamenjava stanovanj invalidom, brezplačno koriščenje dvoran, sofinanciranje programov invalidskim društvom, sofinanciranje javnih del...).

V spodnjih poglavjih so zajete aktivnosti društev, zavodov in organizacij v MO Velenje, ki so se odzvali povabilu in predstavili aktivnosti, ki so jih izvedli v letu 2019.

OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI

Svet za invalide MO Velenje se je v letu 2019 sestal dvakrat. Na prvem srečanju je potrdil Poročilo o izvajanju programa za izboljšanje življenja invalidov za leto 2018.

Od leta 2012 lahko na **spletni strani** www.starostiprijazno.si občanke in občani MO Velenje objavijo svoje predloge, pripombe, vprašanja. Pobudo lahko vnesejo na spletni strani z namenom, da dobijo

MESTNA OBČINA VELENJE

nanjo tudi odgovor. Spremljajo lahko, komu je bila pobuda posredovana in kakšen je odgovor. Podane pobude so lahko tudi osnova za delo ustanov in občinske uprave, saj jih lahko uvrstijo v svoje programe. Največ pripomb in pobud se nanaša na grajenost in urejenost okolja in sicer osvetlitev prehodov za pešce, ureditev dostopov in klančin, urejenost pločnikov ipd.

Prav tako lahko občanke in občani sodelujejo na interaktivnem portalu, ki je dosegljiv na spletni strani Mestne občine Velenje <https://pobude.velenje.si/#>. **Spletni servis Pobude občanov** je javno dostopna storitev MO Velenje, s katero občankam in občanom omogočamo lažjo komunikacijo z upravo, ter jih spodbujamo k sodelovanju pri ustvarjanju še boljše in še lepše podobe našega mesta. S pomočjo spletne aplikacije lahko občanke in občani podajo pobudo, pritožbo, pohvalo, oziroma upravo opozorijo na morebitne pomanjkljivosti z različnih področij (javna razsvetljava, ceste, mestne zelenice, parkirišča ipd.). Spletni pristop omogoča točno določitev lokacije na katero se pobuda nanaša, saj jo lahko določimo s klikom na zemljevid ali vnosom zelene ulice. Aplikacija prav tako omogoča izbiro vsebinskega področja pobude, opis in dodajanje fotografij.

9. medgeneracijski festival z naslovom »Pozdravljen, bonton!« je potekal v Velenju 16. - 18. maja 2019. K organizaciji smo pristopili MO Velenje, Dom za varstvo odraslih Velenje, Andragoško društvo Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje, Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje, Festival Velenje in Udarnik Mladinski center Velenje.

Namen medgeneracijskega festivala je bilo aktivno druženje različnih generacij v bogati izbiri kulturnih, družabnih in izobraževalnih dejavnosti. Osrednja tema letošnjega festivala je bil bonton. Pravila lepega vedenja temeljijo na upoštevanju in spoštovanju drugih. Z upoštevanjem koristnih pravil lepega vedenja izražamo strpnost, uvidevnost in priznavanje drugačnosti. Na tridnevnem festivalu so se družili otroci, mladi, predstavniki srednje generacije, starejši in invalidi. Pripravili smo predavanji o lepem vedenju in o bontonu pri digitalnem komuniciranju. V velenjskih osnovnih šolah je v petek potekala akcija »Pet minut za bonton«, pri čemer smo osnovne šole povabili, da v času šolskega pouka v vsakem razredu namenijo pet minut pravilom lepega vedenja. Potekala je tudi likovna delavnica, najmlajši pa so si lahko ogledali lutkovno-igrano predstavo. Na zaključku festivala so Titov trg zavzeli plesalci različnih plesnih šol, ki so se predstavili z različnimi plesnimi žanri. Festival smo zaključili s tekom starejših, ki so se ga udeležili tako mlajši kot tudi starejši udeleženci in invalidi. V ta namen smo pripravili video, ki je dostopen na povezavi https://www.youtube.com/watch?v=enXcoEfP_nk.

Z medgeneracijskim festivalom smo želeli opomniti na pomen bontona ter prednosti poznavanja in upoštevanja pravil lepega obnašanja. Upoštevanje bontona namreč izraža vljudnost, prijaznost, strpnost in medsebojno spoštovanje – vrednote, ki jih v današnjem času velja vedno znova poudarjati. Sodobna pravila lepega vedenja morajo biti v pomoč, ne ovira. Biti morajo sprejemljiva in ustrezati vsem.

V mesecu oktobru smo v okviru 60. obletnice slavnostnega odprtja novega mestnega središča pripravili **sprejem za starejše in invalide**. Druženje je potekalo 1. oktobra 2019 v Domu kulture Velenje. Kulturni program so pripravili člani Šaleškega kulturnega društva Koleda.

MESTNA OBČINA VELENJE

V **Skupini Premogovnik Velenje** so poskrbeli, da so bile spremembe na področju invalidske zakonodaje in novosti, ki se dogajajo v družbi vedno prisotne tudi v internem glasilu Rudar. V skupini že vrsto let deluje Aktiv delovnih invalidov, v katerega je bilo v lanskem letu včlanjenih 235 invalidov iz celotnega poslovnega sistema. Je eden izmed najaktivnejšimi aktivni v celotnem slovenskem področju. Aktiv delovnih invalidov se povezuje z zunanjimi organizacijami (Zveza delovnih invalidov Slovenije in Medobčinsko društvo invalidov Šaleške doline Velenje), s sindikatom in drugimi službami sistema Premogovnika Velenje. Njegova vloga je bila tudi v lanskem letu pomembna tako na zakonodajnem in svetovalnem kot tudi na izobraževalnem področju invalidov.

Na **regionalni televiziji VTV Velenje** so v preteklem letu v informativni oddaji objavili naslednje prispevke o invalidih in starejših:

- praznovali 60 let CVIU in 50 let Društva Sožitje Velenje,
- številni sprejemi za prejemnike medalj na svetovnih igrah specialne olimpiade,
- v Velenju sklenili 9. medgeneracijski festival,
- 5. obletnica projekta donirane hrane v Mestni občini Velenje,
- ob mednarodnem dnevu invalidov v Velenju županov sprejem za starejše ter invalide.
- na trgu mladosti o rožnatem oktobru – mednarodnem mesecu osveščanja o raku dojk,
- v Velenju dnevi medgeneracijskega sožitja,
- v Velenju 15 novih oskrbovanih stanovanj.

V oddajah Dobro jutro so se gostje predstavili z naslednjimi temami:

- velenjski športniki na Poletnih svetovnih igrah specialne olimpiade,
- razpis za oddajo oskrbovanih stanovanj v Mestni občini Velenje,
- društvo Sončnica, društvo za osteoporozo,
- aktivnosti v VDC Saša,
- rožnati oktober v Velenju (Branka Drk),
- evropsko prvenstvo v plavanju za osebe z Downovim sindromom (Plavalni klub Velenje),
- svetovni dan osteoporoze,
- 50 let Medobčinskega društva invalidov Velenje.

V oddaji Regionalne novice so objavili naslednje novice, ki so govorile o življenju invalidnih oseb:

- praznovali 60 let CVIU Velenje in 50 let Društva Sožitje Velenje,
- gost na prireditvi ob jubilejih CVIU in Sožitje Velenje predsednik Pahor,
- prve medalje velenjskih plavalcev na svetovnih igrah specialne olimpiade,
- v CVIU Velenje pripravili sprejem za specialne olimpijce,
- sprejet Pravilnik o oddaji oskrbovanih stanovanj Mestne občine Velenje v najem,
- v Velenju včeraj zaključili dobrodelni projekt Odreži drugačnost,
- 15 oskrbovanih stanovanj bo nove stanovalce dobilo jeseni,
- Klub vodnih športov pripravil srečanje oseb s posebnimi potrebami,
- MO Velenje pridobila uporabno dovoljenje za oskrbovana stanovanja,
- dan odprtih vrat VDC Ježek,
- na velenjski promenadi se je predstavilo tudi Društvo za boj proti raku,
- Dedek Mraz s podžupanjo tudi v VDC Ježek in Domu za varstvo odraslih.

STROKOVNO-PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI

Na **Upravnih enotah Velenje** so v letu 2019 v okviru reševanja upravnih postopkov ugodili zahtevam za nakup enostavnih tehničnih pripomočkov (40 vlog), izdani sta bili 2 odločbi za enostavnejšo prilagoditev vozila in 2 odločbi za zahtevnejšo prilagoditev vozila. Vsem invalidom, ki so podali vlogo za pridobitev invalidske kartice ugodnosti ter predstavnikom invalidskih organizacij na območju MO Velenje so nudili vso strokovno pomoč.

Urad za družbene dejavnosti na MO Velenje skrbi za (do)plačevanje oskrbe in bivanja občankam in občanom MO Velenje, ki so vključeni v institucionalno varstvo v splošnih, posebnih in varstveno-delovnih centrih po Zakonu o socialnem varstvu, mesečno v povprečju devetdesetim občankam in občanom. Poleg tega je MO Velenje sofinancirala pravico do izbire družinskega pomočnika oziroma družinske pomočnice po Zakonu o socialnem varstvu, letno v povprečju dvajsetim upravičenkam in upravičencem. V preteklem letu so v povprečju devetdesetim uporabnikom mesečno zagotovili pomoč na domu.

Urad zagotavlja tudi športno rekreativne programe za odrasle z oviranostmi in otroke s posebnimi potrebami iz sredstev javnega razpisa za šport. V preteklem letu so s sredstvi podprli program športa za invalide društvom, ki izvajajo naslednje programe: kegljanje, pikado, šah, ribištvo, pohodništvo, namizni tenis, plavanje, streljanje. Iz razpisa zagotavljajo tudi sofinanciranje plavalnega tečaja skupine Delfinčki v Plavalnem klubu Velenje, ki jo sestavljajo otroci s posebnimi potrebami.

V MO Velenje od meseca marca 2014 izvajamo **projekt Donirana hrana**, katerega glavni namen je organizirati prevzem in predajo hrane, ki je pred iztekom roka uporabnosti in bi jo drugače trgovci ob koncu dneva dali v uničenje. V letu 2019 so sodelujoči prostovoljci razdelili 11,5 ton sadja, zelenjave, pečenega mesa, sendvičev in ostalih mesnih izdelkov ter 108.807 kosov kruha, pekovskega peciva, mleka, mlečnih izdelkov in jajc. Skupna vrednost razdeljene podarjene hrane je znašala 143.469 evrov. V primerjavi z letom prej, ko je vrednost razdeljene hrane znašala 122.659 evrov, je bilo v letu 2019 med prejemnike razdeljene več hrane.

Hrano v Velenju donirajo Mercator Center Velenje, Interspar Šalek, Hipermarket Spar Velenjka, Hipermarket Spar Velenje in Hoferja na Partizanski cesti in na Selu. Prevzem hrane poteka vsak dan po zaključenem obratovalnem času trgovin, tudi med vikendi in prazniki. Krovno projekt koordinira Zveza Lions klubov Slovenije, v Velenju pa prevzem hrane organizirajo prostovoljci Lions kluba Velenje, Rotary kluba Velenje, Rdečega križa Slovenije OZ Velenje in Strokovnega sveta za socialna vprašanja pri Območni organizaciji Socialnih demokratov Velenje, ki vsak večer podarjeno hrano dostavijo v zbiralnico v Domu za varstvo odraslih Velenje, kjer jo primerno shranijo do jutra. Zjutraj hrano izmenično prevzamejo prostovoljci Društva upokojencev Velenje, Društva Invalid Konovo in Medobčinskega društva invalidov Šaleške doline Velenje, ki hrano na osnovi urejenih seznamov razdelijo socialno ogroženim posameznikom in družinam.

Ker je projekt Donirana hrana med občankami in občani MO Velenje dobro sprejet, ga bodo prostovoljci velenjskih organizacij izvajali tudi v prihodnje.

Člani **Društva gibalno oviranih in oseb z invalidnostjo Konovo – društvo Invalid**, so gibalno ovirane osebe, osebe z invalidnostjo, osamljeni starejši in mlajši invalidi in tudi nekaj ostalih krajanov MO Velenje.

Programe in dejavnosti načrtujejo tako, da najbolj ustrezajo uporabnikom, kar ugotavljajo z evalvacijami. Visoka udeležba uporabnikov in veliko število prostovoljcev jim zagotavlja, da so uspešni, da delajo dobro v korist različnih potreb invalidov, starejših osamljenih uporabnikov in pomoči potrebnim. Vse programe in dejavnosti na področju sociale, zdravstvenega varstva, športa in rekreacije ter humanitarne dejavnosti je v društvu izvajalo 49 prostovoljcev invalidov, članov društva. Prostovoljce nenehno usposablja za odgovorno delo z ustreznimi predavanji in vsakoletno zaključno evalvacijo opravljenega dela.

V društvu izvajajo naslednje programe na lokalni ravni:

- Pomoč invalid invalidu. V programu usposablja invalida za samopomoč in svojce ter prostovoljce za življenje in delo z invalidi. Prostovoljci invalidi izvajajo obiske na domovih uporabnikov, v bolnišnicah in v domovih za varstvo odraslih. Uporabnikom prinašajo toplino, nasvete, dobro voljo, druženje, pogovor, skromna darila, prav tako pa jim pomagajo tudi pri delu, nudijo jim pomoč pri gospodinjstvu, domačih opravilih, pomoč pri urejanju grobov, pomoč pri opravljanju osebne higiene, pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.
- Plavanje in vadba v vodi kot terapevtsko sredstvo ortopedskih invalidov.

MESTNA OBČINA VELENJE

- Usposabljanje ortopedsko gibalno oviranih invalidov za samostojno življenje: fizioterapevtske vaje, nordijska hoja, magnetna terapija bio live in pain flex.
- Usposabljanje za aktivno življenje – ustvarjalne delavnice: rokodelske delavnice, pevski zbor, organizacija in sodelovanje na razstavah, prireditvah, obiski muzejev, strokovne ekskurzije, ohranjanje etnografskih običajev.
- Invalidom in osebam z invalidnostjo prirejeni šport in rekreacija. Osnovni namen programa je dvig splošne telesne sposobnosti vsakega vadečega invalida, dvig samozavesti in tekmovalnosti. Hkrati pa je tudi oblika druženja in premagovanja osamljenosti. V pikadu, ruskem kegljanju in streljanju z zračno puško so na meddruštvenih tekmovanjih v letu 2019 osvojili 28 pokalov in številne posamične medalje.
- Humanitarna dejavnost v projektu Donirana hrana in banka hrane Slovenije Sibahe. Dvakrat tedensko so v projektu Donirana hrana prevzeli podarjeno hrano, pripravili pakete in jih razdelili med pomoči potrebne občanke in občane Mestne občina Velenje. V programu sodeluje 5 prostovoljcev, živila pa so razdelili med 41 družin z 106 člani.

Na ravni zveze so izvajali naslednje programe:

- Ohranjanje in izboljšanje zdravja gibalno oviranih in oseb z invalidnostjo v slovenskih zdraviliščih: Olimia, Lendava, Banovci.
- Organizacija in izvedba srečanj ustvarjalnih delavnic, likovnih in kulturnih skupin invalidnih oseb, srečanje »Živimo z naravo«, predstavitev rokodelskih izdelkov, kulturni nastopi predstavnikov društev Zveze Invalid Slovenije, predstavitev in priprava lokalne hrane.
- Športne igre Zveze društev Invalid.

V MO Velenje izvajajo posamezna društva Šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev Velenje **projekt Starejši za starejše**. Nosilec projekta je Zveza društev upokojencev Slovenije, ki delno zagotavlja finančna sredstva za izobraževanje, svetovanje, vodenje, pomoč in druge potrebne aktivnosti v zvezi z izvajanjem ter materialne stroške za neposredno delo v društvih upokojencev. V MO Velenje projekt od leta 2006 izvajajo posamezna društva Šaleške pokrajinske zveza društev upokojencev Velenje in sicer: Društvo upokojencev Velenje, Društvo upokojencev Šalek, Društvo upokojencev Vinska gora, Društvo upokojencev Šentilj pri Velenju, Društvo upokojencev Paka pri Velenju in Društvo upokojencev Škale. Projekt se izvaja s prostovoljnim delom. Prostovoljci obiskujejo občanke in občane MO Velenje, ki so starejši od 69 let in ob prvem obisku na podlagi vprašalnika zberejo podatke o razmerah starejših in o morebitni potrebi po pomoči. Potrebno pomoč jim organizirajo v okviru posameznega društva ali potrebe posredujejo ustreznim organizacijam, kot so Območno združenje Rdečega križa Velenje, Karitas Velenje, patronažna služba Zdravstvenega doma Velenje, Center za socialno delo Savinjsko-Šaleška, Enota Velenje in MO Velenje. Poleg prvih obiskov, ki jih opravljajo prostovoljci, obiskujejo starejše na njihovo željo tudi večkrat na leto ali celo vsak mesec.

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje je samostojna, neprofitna invalidska organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu in si prizadeva za enakopraven položaj in pravice gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Društvo je za člane na nek način njihov drugi dom. Omogoča jim razvijanje pozitivne identitete, ustvarjanje specifične kulture gluhih, uporabo svojega jezika, svoje socialno okolje in lažjo integracijo. Temeljni cilj združevanja oseb z okvaro sluha je ustvarjanje možnosti za enakopravno in čim bolj popolno vključevanje v življenjsko, delovno okolje in družabno življenje ter posredovanje pravih in pravočasnih informacij s področja zakonodaje, izobraževanja, pravic in dolžnosti. V društvu se za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom izvajajo posebni socialni programi ter ostali projekti, ki jih uporabniki soustvarjajo in so odsev njihovih posebnih potreb.

V letu 2019 so v društvu izvajali štiri posebne socialne programe, v okviru katerih so izvedli številne aktivnosti:

1. Usposabljanje za aktivno življenje in delo ter preprečevanje socialne izključenosti gluhih, naglušnih in gluhoslepih

V okviru programa je uporabnikom, njihovim družinam in svojcem nudena osebna pomoč pri soočanju s težavami ter reševanju nepredvidenih situacij. Udeležence programa so seznanili z novostmi na področju zakonodaje in ostalih življenjskih področjih. Aktivnosti, ki so jih izvajali je veliko: svetovanje in pomoč pri pisanju prošenj, reklamacij ter pisem, izpolnjevanje vlog, tedenska družabna srečanja in srečanja naglušne skupine za samopomoč. Seznanjali ter osveščali so starše in svojce o problematiki gluhoti, naglušnosti, gluhoslepote. V skupini oseb s polžkovimi vsadki Kohlearji so izvedli srečanje za izmenjavo medsebojnih izkušenj. Poleg tega so izvedli tudi številne dogodke, in sicer: potopisna predavanja, predstavitev knjige, predavanja o zdravju in koristnih nasvetih, strokovno ekskurzijo...

2. Informativna dejavnost

Program zajema navezovanje stikov in sodelovanje z različnimi institucijami ter lokalno skupnostjo. Uporabnike in širšo javnost so redno obveščali o aktivnostih v društvu, problematiki okvare sluha, pravicah ter posebnih potrebah oseb z okvaro sluha, tehničnih pripomočkov. Svoje člane obveščajo o dejavnostih društva tako preko oglasne deske v društvu, pošte kot tudi preko medijev, elektronske pošte, spletne strani društva, družabnega omrežja Facebook. Sodelovali so pri oblikovanju prispevkov za revijo Iz sveta tišine, časopis Naš čas in Savinjske novice, izdali letno glasilo Glas tišine.

3. Kultura gluhih

Slednji program pripomore, da se lahko osebe z okvaro sluha udeležujejo, popestrijo dogajanje in pokažejo svoje izrazne sposobnosti. Udeleženci so bili vključeni v kulturne aktivnosti, pripravo gledaliških predstav, deklamacije, ustvarjalne delavnice (izdelovanje venčkov, voščilnic in ikeban) in predavanja, kulturne ter strokovne ekskurzije po Sloveniji (ogled Spominskega centra 91, velikonočne razstave, izlet na Ptuj...).

4. Rekreativna in šport

Gre za aktivnosti, ki sta eni izmed glavnih oblik preživljanja družabnega življenja oseb z okvaro sluha v prostem času, pri kateri so gluhi, naglušni in gluhoslepi udeleženci skoraj enakovredni slišočim. Program je obsegal različne športne panoge, krepitev psihofizične kondicije, tekmovanja, rekreativne in planinske pohode, skupinska vodeno vadbo. V sodelovanju z Zdravstvenim domom Velenje so izvedli merjenje telesne pripravljenosti, test hoje.

V letu 2019 je **Društvo Sožitje Velenje** (Medobčinsko društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju) izvajalo aktivnosti za izboljšanje življenja oseb z motnjami v duševnem razvoju v treh programskih sklopih:

1. V okviru programa za usposabljanje in razbremenitev družin z osebami z motnjami v duševnem razvoju je bil organiziran od 3. 10. do 6. 10. 2019 seminar v Zdravilišču Radenci, katerega se je udeležilo 89 članov.
2. V sklopu rehabilitacijskih in rekreacijskih programov je bilo organizirano:
  - hidroterapija v bazenih Term Topolšica (9 srečanj s povprečno udeležbo 16 članov/srečanje),
  - društvena srečanja z bowlingom in pikadom (10 srečanj s povprečno udeležbo 20 članov/srečanje),
  - prilagojena vadba za OMDR v fitnes centru (22 srečanj s povprečno udeležbo 11 članov/srečanje),
  - 20 članov društva plava v skupini »Delfinčki« v Plavalnem klubu Velenje. Poleg rednih treningov so se udeležili še številnih tekmovanj doma in v tujini. Trije člani so bili v sestavi štiri članske plavalne reprezentance Slovenije na Svetovnih specialnih olimpijskih igrah v Abu Dhabiju in osvojili medalje,
  - 1 član društva se je uspešno udeležil državnega smučarskega prvenstva Specialne olimpijade Slovenije.
3. V sklopu posebnih socialnih programov je bilo organizirano:
  - obiski družin na domu katerih OMDR niso vključene v nobeno obliko varstva ali izobraževanja. Obiskali so petnajst družin,
  - dve strokovni predavanji za starše na temo zakonskih novosti in obvladovanja agresivnega vedenja OMDR s praktično terapevtsko delavnico,

MESTNA OBČINA VELENJE

- dve ekskurziji, in sicer v Ribnico z ogledom izvira Krke (68 udeležencev) ter v praznično Ljubljano (20 udeležencev),
- tradicionalno prednovoletno srečanje družin z zabavnim programom (122 udeležencev),
- v letu 2019 sta bili organizirani dve srečanja kluba mladih – ogled kino predstave v Celju in družabno srečanje (s povprečno udeležbo 18 članov).

Na **Centru za socialno delo Savinjsko–Šaleška, enota Velenje** v okviru svojih pristojnosti delujejo tudi na področju varstva oseb s posebnimi potrebami in v okviru zakonskih možnosti pomagajo pri uveljavljanju pravic s področja zaščite in varstva teh oseb, ki imajo različne oblike oviranosti.

S 1. 1. 2019 je stopil v veljavo **Zakon o socialnem vključevanju invalidov** (Uradni list RS, št. 30/18; v nadaljevanju ZSVI), ki je nadomestil Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDTPO). Osebe, ki so pridobile pravice po ZDVDTPO, vse pravice ohranijo. Novi ZSVI je razširil krog upravičencev.

Status invalida po ZSVI pridobijo polnoletne osebe z zmernimi, težjimi ali težkimi motnjami v duševnem razvoju; z avtističnim motnjami, ki imajo tako hudo obliko neprilagojenega vedenja, da jim onemogoča samostojno življenje in pridobivanje sredstev za preživljanje; gluhoslepi z najmanj 50 odstotno izgubo sluha po Fowlerju in prvo do vključno peto kategorijo slepote in slabovidnosti; z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro in najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialne varnosti.

Pogoj za pridobitev statusa invalida je, da je invalidnost nastala pred polnoletnostjo ali v primeru, če se oseba šola, najpozneje do dopolnjenega 26. leta starosti. Izjema so osebe z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro, osebe z avtističnimi motnjami in gluhoslepe osebe, pri katerih invalidnost lahko nastane tudi pozneje, vendar pred prvo zaposlitvijo oziroma, če iz naslova zavarovanja ne pridobijo nobenih pravic. Poleg navedenega je pogoj za pridobitev statusa invalida, da je oseba državljan RS ali tujec s stalnim prebivališčem ali dovoljenjem za prebivanje v R Sloveniji (3. člen ZSVI). Če je iz odločbe ali mnenja nedvomno razvidno, da oseba izpolnjuje zgoraj navedene pogoje, center za socialno delo izda odločbo o priznanju statusa invalida po tem zakonu (4. člen ZSVI). Peti člen ZSVI določa, da ima invalid pravico do nadomestila za invalidnost za pokrivanje osnovnih življenjskih stroškov, ki mu omogoča enakovredno življenje in prebivanje v skupnosti. Ne glede na premoženjsko stanje upravičenca do nadomestila je višina nadomestila enaka seštevku denarno socialne pomoči in varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, ki velja za edino odraslo osebo v družini. Če invalid sklene delovno razmerje, se mu nadomestilo izplačuje v višini razlike med plačo in zneskom neto minimalne plače. Ko invalidu delovno razmerje iz kakršnega koli razloga preneha, ima znova pravico do nadomestila v polnem znesku. Trenutna višina nadomestila znaša 591,20 EUR.

S 1. 1. 2022 stopijo v veljavo še določila o socialnem vključevanju invalidov v skupnost. Gre za storitve, ki jih bodo zagotavljali izvajalci storitev socialnega vključevanja v skupnosti z namenom enakovrednega in enakopravnega sobivanja invalidov in neinvalidih oseb v skupnosti. Storitve socialnega vključevanja so namenjene: usposabljanju za samostojno življenje, vseživljenjskemu učenju, prebivanju s podporo in ohranjanju socialne vključenosti starejših invalidov.

Pravica do izbire družinskega pomočnika je definirana v Zakonu o socialnem varstvu in je namenjena polnoletnim osebam invalidom s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. V letu 2019 je bilo v evidenci 22 upravičencev iz MO Velenje, ki imajo pravico do družinskega pomočnika.

Pravica gluhih oseb do tolmačenja je opredeljena v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02, v nadaljevanju: ZUSZJ), ki določa pravico gluhih oseb do informiranja v njim prilagojenih tehnikah ter obseg in način uveljavljanja pravice do tolmača za znakovni jezik pri enakopravnem vključevanju gluhih oseb v življenjsko in delovno okolje ter vse oblike družabnega življenja ob enakih pravicah in pogojih ter z enakimi možnostmi, kot jih imajo osebe brez

MESTNA OBČINA VELENJE

okvare sluha. Osebe, ki želijo uveljavljati zgoraj našteje pravice, morajo na Centru za socialno delo podati vlogo. Center za socialno delo nato na podlagi mnenja strokovne komisije izda odločbo, gluhi osebi pa se izda izkaznica in vavčerji za plačilo tolmačev. Vavčer je blanket, ki je opredeljen z vrednostjo 1 vavčer = 1 ura tolmačenja. Gluhi osebi po zakonu pripada 30 vavčerjev na leto oziroma 100 vavčerjev na leto, če ima oseba status dijaka ali študenta. V letu 2019 je bilo v evidenci Centra za socialno delo dvajset upravičencev iz MO Velenje, ki imajo pravice po ZUSZJ.

Pomoč družini na domu je socialnovarstvena storitev namenjena upravičencem, ki se zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni ne morejo oskrbovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali za njeno izvajanje nimajo možnosti. Gre za različne oblike organizirane praktične pomoči in uslug, s katerimi se upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne pogoje, vsaj za določen čas nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu v zavodu. V letu 2019 je bilo v tovrstno storitev vključenih 122 uporabnikov iz MO Velenje, od tega 3 osebe s statusom invalida po ZDVTPO.

V letu 2019 je bilo na Centru za socialno delo veliko dela in aktivnosti v zvezi uveljavljanjem pravice do osebne asistencije in komunikacijskega dodatka po **Zakonu o osebni asistenci** (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18), ki je začel veljati s 1. 1. 2019. Pravico do osebne asistencije in komunikacijskega dodatka ureja tudi Pravilnik o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 57/18 in 13/19). Osebna asistenca je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo. Pri izvajanju osebne asistencije mora imeti uporabnik nadzor nad organizacijo in oblikovanjem storitev osebne asistencije glede na lastne potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje ter želje. V letu 2019 je bilo evidenci Centra za socialno delo 13 oseb iz Mestne občine Velenje, ki imajo pravice do osebne asistencije.

Komunikacijski dodatek je pravica, ki se lahko dodeli gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki potrebuje izmed storitev osebne asistencije samo pomoč pri komunikaciji in spremstvu. Pravica do komunikacijskega dodatka se uveljavlja z vlogo na Centru za socialno delo, kjer ima oseba stalno oz. začasno prebivališče. Vlagatelj se lahko odloči za uveljavljanje osebne asistencije v obsegu 30 ur na mesec ali za denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, določenega v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ta znaša trenutno 150 eur mesečno. O pravici odloči center za socialno delo z odločbo. V letu 2019 je bilo evidenci 40 oseb iz MO Velenje, ki imajo pravico do komunikacijskega dodatka.

S 1. 7. 2019 so pridobili pri Centru za socialno delo Savinjsko-Šaleška **koordinatorja invalidskega varstva**. To je strokovni delavec, na katerega se lahko obrnejo ljudje s vprašanji o pravicah in obveznostih na podlagi predpisov s področja invalidskega in socialnega varstva, predvsem pa s vprašanji glede uveljavljanja pravice do osebne asistencije in komunikacijskega dodatka. Koordinatorji invalidskega varstva vodijo postopke za uveljavljanje pravice do osebne asistencije, do komunikacijskega dodatka, spremljajo izvajanje osebne asistencije, preverjajo izvajanje osebne asistencije pri uporabniku in pri izvajalcu osebne asistencije. Naloge koordinatorja invalidskega varstva izvaja strokovna delavka, ki pokriva vse tri enote Centra za socialno delo Savinjsko-Šaleška: Mozirje, Velenje in Žalec.

V **Zavodu za turizem Šaleške doline** nadaljujejo s postopnim razvojem dostopnega turizma, ki omogoča ljudem z različnimi omejitvami neodvisno in dostojanstveno uporabo turističnih storitev in produktov. Dostopni turizem zajema gibalno in senzorno ovirane osebe, osebe z intelektualnimi in psihičnimi ovirami, tiste, ki potujejo z otroki v otroških vozičkih, starostnike ter osebe, ki jim je turizem težje dostopen, iz drugih zdravstvenih razlogov (diabetes, alergije, itd). Njihova redna naloga je informiranje občanov in občanov ter turistk in turistov o dostopnosti turističnih znamenitosti v Velenju. V Turistično informacijskem centru Velenje omogočajo uporabo lupe in infitela za slabovidne. Med rednimi nalogami je prodaja spominkov, ki jih izdelujejo osebe z različnimi omejitvami Varstveno-

MESTNA OBČINA VELENJE

delovnega centra SAŠA – enota Ježek Velenje, spominke Inštituta Integra in invalidskega podjetja HTZ.

Združenje multiple skleroze Slovenije je bilo ustavljeno pred 45 leti v Kočevju, z namenom, da združuje in pomaga vsem obolelim z multiplo sklerozo. **Savinjsko šaleška podružnica združenja** pokriva vse obolele v Zgornji Savinjski dolini, v katero je včlanjenih 61 žensk in 25 moških. Namen združenja je pomagati ljudem z multiplo sklerozo na vseh nivojih, to je pri ohranjanju in izboljšanju telesnega stanja, vključevanju v življenjsko in delovno okolje, pomoč pri zagotavljanju ekonomskega, socialnega, zdravstvenega in pravnega varstva, spremljava medicinskih in rehabilitacijskih raziskav ter obveščanje članov in širše javnost. Poverjeniki so obiskovali delno pokretne, nepokretne in novo včlanjene člane z multiplo sklerozo ter jim pomagali, kolikor je bilo v njihovi pristojnosti. Člani se redno udeležujejo kulturnih prireditev in proslav, predavanj. Zelo uspešni so na področju športa. V letu 2019 so člani dosegali odlične rezultate v streljanju, pikadu, šahu, plavanju, športnem ribolovu in taroku.

Aktivnosti, ki jih v **Domu za varstvo odraslih Velenje** izvajajo vsakodnevno, so namenjene izboljšanju kvalitete življenja njihovih uporabnikov (starejši in invalidi). Z naštetimi aktivnostmi so uporabnikom, ki prebivajo v domu, izboljšali kvaliteto življenja in popestrili dneve:

- ureditev okolice in doma (vključno s klančino za invalide),
- v poletnih mesecih so v sodelovanju z Mestno občino Velenje in Društvom Novus omogočili druženja in sprehode težje pokretnim starostnikom in invalidom,
- nadaljevali so projekt Hoja v okviru fizioterapije,
- uporabnikom so omogočili ogled predstav in razstav izven doma,
- uporabnikom so omogočili čim bolj neodvisno življenje,
- sodelovali so z Mestno občino Velenje, Zdravstvenim domom Velenje in Medobčinskim društvom invalidov Šaleške doline Velenje ter osveščali uporabnike o njihovih pravicah,
- organizirali so redna srečanja Alzchaimer cafe,
- nadaljujejo z demenci prijazno točko,
- organizirajo in izvajajo tematske prireditve skozi vse leto,
- v domu delujejo Prijateljske skupine in koordinacija prostovoljstva, ki je namenjeno premagovanju osamljenosti uporabnikov,
- v sodelovanju z velenjskimi osnovnimi šolami organizirajo in izvajajo projekt Bralne značke,
- organizirajo redne kulturne in zabavne prireditve v domu z zunanjimi gosti za invalide, ki se le teh izven doma ne morejo udeležiti.

Javni zavod **Mladinski center Velenje, kultura in izobraževanje**, deluje kot logistično in funkcionalno središče za mlade na področju razvoja, informiranja, izobraževanja in sociale, kulturnih dejavnosti, razvedrila in družbenega vključevanja mladih.

V sklopu Mladinskega centra deluje **Udarnik MC Velenje**. Gre za skupino prostovoljcev, ki družinam ali posameznikom v Velenju in okolici brezplačno ponuja kakršnokoli pomoč na domu, okoli hiše, v gozdu (razne selitve, čiščenje, adaptacije stanovanj, hišna opravila, košnja trave, čiščenje gozdov, urejanje okolice, kidanje snega, pomoč pri naravnih nesrečah, razne inštrukcije, obdarovanja in animacije otrok,...). Pomoč ponuja tistim, ki si zaradi slabšega socialnega stanja, ne morejo privoščiti dodatne pomoči, starejšim osebam in tistim, ki zaradi zdravstvenih omejitev, dela ne zmorejo opraviti sami. Na pomoč pa priskočijo tudi raznim organizacijam, zavodom in društvom, ki delujejo v korist lokalne skupnosti. Svoje aktivnosti so razširili tudi na akcije, v katerih obiskujejo in animirajo različne ranljive skupine ljudi (brezdomne osebe, begunci, starostniki, invalidi, varovanke Varne hiše, otroci v bolnišnicah, varovanci prevzgojnih zavodov). Prostovoljci nudijo tudi brezplačne prevoze starejšim in gibalno oviranim občankam in občanom MO Velenje v sklopu projekta Kamerate.

Javni zavod **Festival Velenje** je v letu 2019 v okviru projekta Občina po meri invalidov omogočil:

- dostop gibalno oviranim osebam s pomočjo dvigala in klančin do vseh dvoran ter blagajne za nakup vstopnic,

MESTNA OBČINA VELENJE

- spremstvo do sedeža v dvorani in zagotavljanje primerne prostora v dvorani za gibalno ovirane osebe,
- popravilo in posodobitev slušne zanke v veliki in mali dvorani Doma kulture Velenje,
- zagotavljanje prostora za počitek za starejše in bolne osebe,
- brezplačen vstop osebam na invalidskih vozičkih ali na vozilih za invalide na vse prireditve v organizaciji Festivala Velenje (tudi Pikin festival),
- informacijsko tablo na objektu Doma kulture Velenje za slepe in slabovidne,
- vklop slušne zanke za naglušne osebe in prisotnost tolmača, na proslavah in prireditvah, za gluhe in naglušne osebe,
- defibrilator v avli (garderobi) velike dvorane Doma kulture Velenje in redno izobraževanje zaposlenih glede njegove uporabe,
- izobraževanje zaposlenih in Pik pomočnic, na Pikinem festivalu, za delo z osebami s posebnimi potrebami,
- brezplačen najem stojnice na sejmih organizaciji Festivala Velenje (Pomladni in Praznični sejem) za CVIU Velenje - Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje ter VDC Saša,
- sodelovanje z Andragoškim društvom Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje, Andragoškim zavodom Ljudska univerza Velenje, Centrom za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje, Varstveno delovnem centru Saša, Domom za varstvo odraslih Velenje in drugimi društvi pri različnih kulturnih dogodkih.

V **Galeriji Velenje – Festival Velenje** omogočajo prilagojena vodstva za osebe s posebnimi potrebami. V preteklem letu so izvedli več prilagojenih delavnic za udeležence Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje z naslovom Začutimo umetnost. Redna naloga osebja je pomoč invalidom pri obisku galerije.

V **Muzeju Velenje** v sklopu Programa za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje omogočajo:

- Prost vstop za invalide in njihove spremljevalce. Muzej Velenje se je leta 2017 pridružil projektu Evropska kartica ugodnosti za invalide. Pri čemer je vsem skupinam invalidov (razen skupinam delovnih invalidov) in njihovim spremljevalcem, ob predložitvi Evropske kartice ugodnosti za invalide, omogočen brezplačen ogled muzejskih in galerijskih razstav. Po dogovoru in v skladu z razpoložljivimi možnostmi nudijo tudi asistenco pri ogledu.
- Vodenje v slovenskem znakovnem jeziku, po predhodni najavi.
- Prilagojena vodenja za osebe z motnjami v duševnem razvoju.
- Pri postavljanju novih razstav upoštevajo priporočene višine postavljenih panojev in vitrin, kontraste in primerne pisave, osvetljavo ter druga priporočila za omogočanje dostopnosti kulturne dediščine ljudem z omejitvami.
- Vodnik po muzeju v Braillovi pisavi.
- Slepim in slabovidnim so na voljo muzejski predmeti oziroma replike muzejskih predmetov, namenjeni tipanju (afriška maska in stolček, mastodontova kost in zob, sončna ura, ščit, samokolnica, kip Josipa Broza Tita, tipni tloris, ki prikazuje razvoj Velenja in tipni tloris arhitekturnega razvoja Velenjskega gradu).
- Pri vseh vstopih v grajsko stavbo in v vse stalne postavitev Muzeja Velenje na Velenjskem gradu so nameščeni napisi v brajlci, namenjeni slabovidnim.
- Obiskovalcem muzejske razstave je na voljo predstavitev s filmi, kateri so opremljeni z zvokom in s podnapisi.
- Premične klančine za premagovanje arhitekturnih ovir.
- Redna izobraževanja zaposlenih v Muzeju Velenje, ki so povezana z usposabljanji za delo z invalidi.
- Muzej usnjarstva na Slovenskem v Šoštanju je v celoti dostopen za invalide na invalidskih vozičkih. Prav tako je v celoti dostopna za invalide na invalidskih vozičkih Hiša mineralov.
- Spominski center 1991 je za invalide na invalidskih vozičkih dostopen po predhodnem dogovoru.

MESTNA OBČINA VELENJE

V **Skupini Premogovnik Velenje** je rehabilitacijski tim v letu 2019 skupaj z invalidi, vodji enot ter managementom soustvarjal optimalne rešitve pri iskanju ustreznega delovnega mesta ter izvajal rehabilitacijsko-socialno delo s ciljem celostne obravnave invalida: svetovanje na področju invalidnosti, preventivne ukrepe v okviru različnih programov za zniževanje nezgod pri delu ter bolniškega staleža, za krepitev kostno-mišičnega sistema in programa preventivne rekreacije in zdravstvene preventive. Delavci so imeli v primeru težav na psihosocialnem področju možnost pogovora s strokovno sodelavko, ki jim je nudila pomoč v smislu prvega razgovora, usmerjanja k ustreznim strokovnjakom ali v institucije ter spremljanja v času rehabilitacije, zdravljenja itd. Mnogokrat je imel posvet zgolj motivacijsko funkcijo.

DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV

Urad za komunalne dejavnosti MO Velenje opravlja naloge s področja izvajanja gospodarskih javnih služb ter razvoja mesta in občine kot celote, kamor spada tudi skrb za urejenost cest in drugih prometnih površin.

Urad skrbi za odpravljanje ovir, ki onemogočajo ali otežujejo neodvisno življenje invalidov. V preteklem letu so izvedli naslednje ukrepe:

1. Izvedla se je ureditev dostopov za invalide na javnih cestah in ulicah v mestu, in sicer:
  - Potekali so tedenski pregledi signalizatorjev na semaforjih ter mesečni pregledi in testiranja delovanja tipk za slepe. Novih tipk ni bilo potrebno namestiti.
  - Na Gorici se je naredila klančina.

- V sklopu obnove Goriške ceste so se obnovili pločniki, vključno s klančinami za lažji dostop.

2. Mo Velenje označuje invalidska parkirna mesta skladno s pobudami občanov, ki so do parkirnih mest opravičeni. Takšna praksa se je v preteklosti izkazala za dobro, zato bodo z njo nadaljevali tudi v prihodnje. V letu 2019 je bilo označeno eno parkirno mesto za invalide na Kersnikovi 57.

MESTNA OBČINA VELENJE

3. Na uradu zagotavljajo neovirano gibanje invalidnim osebam, zato imajo od leta 2008 občanke in občani MO Velenje možnost brezplačnega avtobusnega prevoza. Avtobus rumene barve, »Lokalca«, vozi po petih progah in se ustavlja na 43 postajališčih. Informacije o voznem redu so na vsakem avtobusnem postajališču, na spletni strani MO Velenje pod rubriko Lokalca in na spletni strani avtobusnega prevoznika Nomago, d.o.o. Dva Lokalca sta prirejena z rampo za vstopanje in izstopanje invalidov. Na urnikih voženj je označen čas vožnje Lokalca z invalidskim znakom.
4. Tri javne sanitarije, namenjene tudi osebam z oviranostmi, so od začetka leta 2018 opremljene z evro ključavnicami, ki se odpirajo z evro ključem (v garažni hiši pri Zdravstvenem domu Velenje, v Centru Nova in na Avtobusni postaji Velenje).

Urad za družbene dejavnosti MO Velenje zagotavlja financiranje prevoza v šolo in iz šole za učence iz MO Velenje, ki imajo odločbe o usmeritvi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in obiskujejo pouk v CVIU – Centru za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje, Zavodu za gluhe in naglušne Maribor, Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik ter Zavodu Dobrna.

V začetku meseca novembra 2018 smo v MO Velenje pričeli z izvajanjem **projekta Kamerate**, ki omogoča starejšim in gibalno oviranim več mobilnosti. Brezplačni prevozi so namenjeni starejšim od 65 let ter gibalno oviranim občankam in občanom MO Velenje, ki nimajo drugih možnosti prevoza. Osnovna načela projekta so medgeneracijska solidarnost, spodbujanje aktivnega življenja, povezovanje, sodelovanje, spoštovanje narave in podpiranje prostovoljstva. Prevozi se izvajajo na relaciji Šaleške doline (zdravstveni dom, pokopališče, lekarna, banka, trgovina, Bolnišnica Topolšica ...), ob delavnikih, med 7.30 in 15.30. Vse prevoze je potrebno rezervirati vsaj tri dni prej na telefonski številki 080 15 70. Ta način omogoča, da zagotovimo prevoz kar se da največjemu številu uporabnikov. Klicni center je vzpostavljen na Uradu za družbene dejavnosti. MO Velenje je za ta namen kupila električni avtomobil, s katerim upravlja Mladinski center Velenje, prevoze pa izvajajo prostovoljci Udarnika Mladinski center Velenje.

V letu 2019 so opravili vozniki prostovoljci 635 voženj. Med približno devetdesetimi uporabniki storitev je bilo največ voženj opravljenih v Zdravstveni dom Velenje, trgovino, Bolnišnico Topolšica, lekarno, banko, pošto in pokopališče.

Na **Uradu za urejanje prostora MO Velenje** skrbijo, da je pri izdelavi sprememb in dopolnitev obstoječih prostorskih aktov MO Velenje ter pri izdelavi novih prostorskih aktov vedno posebna skrb namenjena invalidom. Predvsem pri prostorskih rešitvah, odstranitvi ovir za invalide, zaradi boljše mobilnosti invalidov ter pri izboljšanju bivalnih pogojev za vse občane MO Velenje in s tem tudi za občane s posebnimi potrebami. Že leta se trudijo, da vsa zakonsko predpisana določila, glede odstranjevanja ovir za invalide, vgrajujejo tudi v občinske odloke o prostorskih aktih. S tem bodo nadaljevali tudi v prihodnje.

Svet MO Velenje je na 19. redni seji dne 28. 2. 2017 sprejel Celostno prometno strategijo MO Velenje, Trajnostna mobilnost za zeleno Velenje, Ukrepajmo danes za prijaznejši jutri (Uradni vestnik

MESTNA OBČINA VELENJE

5/2017). MO Velenje bo v prihodnosti kot regijsko vozlišče spodbujala in uvajala različne oblike trajnostne mobilnosti. Stremi k dostopnosti vsem prebivalcem, dnevnim migrantom iz naselij in zaselkov celotne Šaleške doline ter drugim obiskovalcem, ponašala pa se bo s privlačno urejenimi javnimi površinami in učinkovitimi povezavami znotraj občine in regije.

Za uresničevanje vizije so si na podlagi obširnega vključevanja javnost zastavili naslednje strateške cilje:

1. povečati prometno varnost in zdravje ljudi,
2. povečati dostopnost in s tem kakovost življenja za vse skupine prebivalcev v občini (otroke, invalide, socialno ogrožene, ...),
3. zagotoviti kakovostno dostopnost vseh naselij v občini,
4. podpirati razvoj lokalnega in regionalnega gospodarstva ter privabljanje investorjev,
5. podpirati turistični razvoj občine in
6. prispevati h kakovostnemu okolju.

Celostna prometna strategija MO Velenje predvideva na področju uveljavitve trajnostnega načrtovanja prometa tudi naslednji ukrep in sicer Strateško načrtovanje dostopnosti za invalide in druge osebe z oviranostmi. Pri slednjem gre za učinkovito izvajanje ukrepov za izboljšanje dostopnosti za invalide, pri čemer se bo Načrt TTVS za osebe z okvaro vida (2013) prenovil in dopolnil z ukrepi za izboljšanje dostopnosti za druge skupine invalidov – izdelava Strateškega načrta dostopnosti. Načrt vsebuje smernice in ukrepe za izboljšanje dostopnosti peš površin, pomemben del načrta pa je tudi dostop do informacij, kar je predvsem pomembno za izboljšanje dostopnosti javnega potniškega prometa za vse uporabnike.

Služba za zaščito in reševanje, ožje dele občine in premoženje (Urad za razvoj in investicije MO Velenje) je v letu 2019 izvedla dve zamenjavi z oddajo primernih stanovanj slepi osebi in gibalno ovirani osebi.

V mesecu oktobru 2019 je bil zgrajen objekt petnajstih oskrbovanih stanovanj, ki se nahaja v bližini Doma za varstvo odraslih Velenje. Tri stanovanja so posebej prirejena za starejše invalidne osebe. V ostalih dvanajstih stanovanjih je prav tako možno bivanje gibalno oviranih oseb, saj so vse kopalnice temu ustrezno prirejene.

V **Službi medobčinske inšpekcije, redarstva in varstva okolja** so redno izvajali nadzor nad upravičenostjo parkiranja vozil na parkirnih mestih za invalide ter kontrolo veljavnih parkirnih kart za invalide. Ena od rednih nalog je bila tudi spremljanje in ukrepanje v primeru parkiranja na prehodih za pešce, na pločnikih in drugih javnih površinah. V kolikor so se na njih obrnili občani s predlogi, so slednje sproti reševali oziroma so o tem obvestili pristojne službe.

V preteklem letu so v **Zdravstvenem domu Velenje** vzdrževali vse pridobljene storitve in aktivnosti, ki so v pomoč ter omogočajo lažje življenje invalidom in starejšim osebam v MO Velenje. Z izgradnjo parkirne hiše so zagotovljena dodatna parkirna mesta za invalide. Prav tako je parkiranje invalidom zagotovljeno na notranjem dvorišču zdravstvenega doma. Za lažji vstop in izstop iz ustanove so bile odstranjene ovire, ki so invalidom onemogočale gibanje - klančine, povezava garažne hiše in zdravstvenega doma. Poleg tega je tudi dograjeno dvigalo, ki zagotavlja invalidom dostop do vseh nadstropij (zobozdravstvo, sejna soba, šolski dispanzer, psihološke ambulante, nevropsihiatrijo, ...). Prav tako je dvigalo v garažni hiši. V pritličju imajo stranišče za invalide.

Komunalno podjetje Velenje, d.o.o. je v okviru vzdrževanih del na pokopališču Podkraj na odseku E uredilo vmesne pohodne poti s klančino za lažji dostop do posamezne vrste grobnih mest. Na ta način je olajšan dostop gibalno oviranim osebam, med katere sodijo invalidi na vozičkih, starejši ljudje, ki težko hodijo ali za hojo potrebujejo pripomočke, pa tudi tisti, ki sicer nimajo težav s hojo (starši z otroškimi vozički). Pri zagotavljanju ustrezne dostopnosti za gibalno ovirane s pripomočki na kolesih so morali upoštevati širino vozička, možnost obračanja vozička in višino robov.

MESTNA OBČINA VELENJE

Pri **Nomago d.o.o.** so v preteklem letu nadaljevali z izvajanjem ukrepa dostopnosti invalidnim osebam do javnega avtobusnega prometa. Avtobusna postaja v Velenju je glede zagotavljanja pravic potnikov ustrezno opremljena. Zagotovljeni so nediskriminatorni pogoji dostopa pri prevozu invalidnih oseb in oseb z zmanjšano mobilnostjo ter posredovanje informacij. Na postajališču vzdržujejo poti za invalide, v brezplačnem mestnem prometu pa z dvema avtobusoma, na katerima je omogočen dostop z invalidsko rampo, zagotavljajo prevoz invalidnim osebam. Od januarja 2018 imajo na Avtobusni postaji Velenje invalidi ločene javne sanitarije, ki so opremljene z evro ključavnico in se odpirajo z evro ključem.

V **Skupini Premogovnik Velenje** so z namenom ohranjanja delovnih mest in ustvarjanja novih delovnih mest za invalide izvajali tudi ukrepe na področju prilagoditve prostorov in delovnih sredstev. V invalidskem podjetju so z nakupom vezilnega stroja omogočili delavki ohranitev zaposlitve na delovnem mestu, kjer lahko delo, ki ga je opravljala pred invalidnostjo, povezuje s področjem razvoja ustvarjalnih projektov. Investicija v prilagoditev delovnega mesta je znašala 36.500 evrov. Na podlagi vloge za sodelovanje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pri sofinanciranju teh stroškov so bili upravičeni do refundacije delnih stroškov prilagoditve, in sicer v višini 10.287,00 evrov.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Uslužbenci **Upravne enote Velenje** so se udeležili delavnice in uvodnih predavanj, ki jih je v času od 18. 9. do 20. 9. 2019 pripravilo Ministrstvo za javno upravo. Izvedli so predstavitev ter usposabljanja (z delavnicami) na temo »Kako poslovati, kako komunicirati s strankami oz. osebami s posebnimi potrebami, kako jim stopiti nasproti, jih razumeti in jim pomagati skozi labirint upravnega postopka«.

Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje (CVIU Velenje) je v letu 2019 praznoval 60-letnico delovanja. V sklopu praznovanja so pripravili razstavo likovnih del učencev v Knjižnici Velenje in izobraževalna dogodka: Avtizem skozi film ter predavanje Marka Juhanta. V mesecu aprilu so v sodelovanju z Društvom Sožitje, ki je praznovalo 50 let delovanja, pripravili osrednjo slovesnost v Domu kulture Velenje. Slavnosti govornik prireditve je bil predsednik države Borut Pahor.

Učenke in učenci CVIU Velenje se redno udeležujejo športnih tekmovanj (atletika, plavanje, namizni tenis, badminton, košarka, odbojka, boj med dvema ognjema, smučanje). Udeležujejo se tudi tekmovanj v okviru Specialne olimpiade Slovenije, kjer dosegajo zelo dobre rezultate. Prav tako sodelujejo v projektu Naučimo Velenje smučati. V letu 2019 jim je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS podelilo srebrno priznanje za najbolj športno šolo s prilagojenim programom. V mesecu marcu so potekale Poletne svetovne igre specialne olimpijade 2019 v Abu Dhabiju. Nastopilo je več kot 7000 športnikov iz 200 držav, med njimi tudi 27 slovenskih predstavnikov, ki so skupno osvojili kar 24 medalj. Dva izmed njih sta bila izredno uspešna učenca CVIA: Anja Golčer in Urban Goltnik. Anja je osvojila zlato medaljo v disciplini 25 m prsno in 8. mesto v disciplini 50 m prsno, Urban je dosegel 4. mesto v disciplini 25 m prsno. Oba sta prejela tudi srebrno medaljo v štafeti 4 x 50 m mešano. Anja je bila najuspešnejša športnica slovenske ekipe.

Učenci se redno udeležujejo dni dejavnosti, na katerih so v preteklem letu izdelovali novoletne okraske, izpopolnjevali so se v znanju prve pomoči, obiskali Muzej premogovništva, Galerijo Velenje ter Vzorčno mesto. Obiskal jih je reševalec iz Reševalne postaje Velenje, dr. Kajtna, velenjski policisti ter medicinske sestre Vzgoje za zdravje otrok in mladostnikov ZD Velenje. Poleg tega so se učenci in učenke predstavili na Območni reviji plesnih skupin, na Debatnem srečanju učencev OŠPP, na tekmovanju Računanje je igra, na natečaju Evropa v šoli, na 3. kamišibaj festivalu v Velenju...

Učence vključujejo v okolje, povezujejo se z Domom za varstvo odraslih Velenje, Andragoškim zavodom Ljudska univerza Velenje, Inštitutom Integra Velenje in Zavodom Gea. V omenjenih institucijah pridobivajo mnoge praktične spretnosti, pomembne v vsakodnevem življenju. Letošnje šolsko leto so učencem ponudili novo vsebino - aktivni prosti čas, v okviru katere učence usmerjajo in učijo, kako lahko kvalitetno preživljajo prosti čas v Velenju in okolici (npr. kopanje na bazenu, bowling, kino...). V sklopu tabora »Zmorem sam« učencem VI. stopnje Posebnega programa vzgoje in

MESTNA OBČINA VELENJE

izobraževanja omogočajo učenje v drugem socialnem okolju (izven šolskih klopi), kar prispeva k osebni rasti učencev in k razvijanju kakovostnejšega življenja. V letu 2019 je CVIU Velenje prejel še eno pomembno priznanje, in sicer grb MO Velenje.

Andragoško društvo Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje omogoča starejšim in invalidom vseživljenjsko učenje, zdravo življenje, spodbujanje aktivnega kulturnega delovanja, s ciljem ponovnega vključevanja starejših v aktivno družbo in s poudarkom na medgeneracijskem sodelovanju. V programu združuje študijske skupine, študijske krožke in druge samo-organizirane skupine starejših, ki delujejo na načelih prostovoljstva, proste izbire, vzajemnosti, medsebojne pomoči, izmenjavi znanja, izkušenj in druženja. Dejavnosti potekajo pod vodstvom usposobljenega mentorja, po v naprej dogovorjenem izobraževalnem programu. Univerza se s prostovoljnim delom vključuje tudi v občinske in republiške projekte, ki vplivajo na izboljšanje kakovosti življenja v lokalnih okoljih. Med člani univerze je veliko invalidov, ki v teh aktivnostih iščejo predvsem samopotrditev v smislu pridobljenih znanj in ohranjanja psihofizičnih sposobnosti. Univerza na ta način omogoča integracijo invalidov v vse oblike življenja v lokalnem okolju.

Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje se že 61. leto trudi ponuditi občanom aktualne in kakovostne izobraževalne programe, med slednjimi tudi programe, ki prispevajo k izboljšanju življenja invalidov v MO Velenje.

Svetovalno središče Velenje je pomemben povezovalec kakovosti pri vodenju politike razvoja človeških virov v lokalnem okolju. Poleg osnovne dejavnosti informiranja in svetovanja strankam izvajajo tudi ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenega znanja v Šaleški in Zgornji Savinjski regiji. V okviru projekta so dodatno, kakovostno in poglobljeno informirali in svetovali zaposlenim, ki potrebujejo dodatna usposabljanja, kvalifikacije ali prekvalifikacije. V sklopu projekta Pridobivanje temeljnih poklicnih kompetenc 2018-2022 so udeležencem (starejšim od 45 let, z dokončano največ peto stopnjo izobrazbe) omogočili vključitev v različne programe (računalniška pismenost za odrasle, računalniško in digitalno opismenjevanje za odrasle, kreativno komuniciranje, angleščina, nemščina in italijanščina) ter izvedli več ponovitev. Tako so jih spodbudili k vseživljenjskemu učenju, izboljšanju kompetenc, ki jih potrebujejo zaradi potreb na trgu dela, večje zaposljivosti in mobilnosti ter osebnega razvoja in delovanja v sodobni družbi. Dodatne kompetence je pridobilo 64 vključenih invalidov.

V središču za samostojno učenje je ob vsej potrebni multimedijski tehnologiji na voljo učni prostor za brezplačno samostojno učenje, predvsem kot podpora pri učenju. Način in ritem učenja si udeleženci popolnoma prilagodijo svojim zmožnostim in navadam. Udeležencem vključenim v izobraževanja, tečaje ali druga usposabljanja nudijo brezplačno učno pomoč.

V sklopu aktivnosti Večgeneracijskega centra Planet generacij so nudili preventivne programe, ki zagotavljajo socialno vključenost ranljivih ciljnih skupin, zmanjšujejo tveganje revščine in preprečujejo zdrs v socialno izključenost. Z neformalnim druženjem, samopomočnimi skupinami, ustvarjalnicami, delavnicami za krepitev digitalnih kompetenc, delavnic za osebe s posebnimi potrebami so spodbujali večjo socialno vključenost, širjenje socialne mreže ranljivih skupin ter preprečevanje stigmatizacije in izolacije.

V **Skupini Premogovnik Velenje** so bili zelo aktivni na področju izobraževanja, kjer so skozi vse leto potekale številne aktivnosti, nekatere so že ustaljene, druge pa so izvedli zaradi novonastalih potreb na različnih področjih. 294 invalidov so vključili v različne izobraževalne oblike (en invalid je lahko večkrat vključen v izobraževanje): usposabljanja na področju informacijske tehnologije, varnosti in zdravja pri delu, informativni seminarji o veljavni zakonodaji ter specifičnih temah in usposabljanja s praktičnim delom na konkretnem delovnem mestu.

DELO, ZAPOSLOITEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

Zavod RS za zaposlovanje je osrednja ustanova na trgu dela. Med njegove poglavitne naloge sodi tudi razreševanje vprašanj najranljivejših skupin na trgu dela, tudi odpravljanje brezposelnosti invalidov. Na področju zaposlovanja invalidov si na **Uradu za delo Velenje** prizadevajo doseči čim večje vključevanje brezposelnih invalidov in brezposelnih oseb, ki imajo omejitve pri zaposlovanju, v ukrepe države na trgu dela.

V evidenci brezposelnih oseb na območju Urada za delo Velenje je bilo konec decembra 2019 prijavljenih 351 brezposelnih invalidov, kar je 20 manj kot v letu 2018 (in 36 manj kot v letu 2017). Med prijavljenimi invalidnimi osebami je več žensk (55,27%) in več dolgotrajno brezposelnih (prijavljenih v evidenci brezposelnih oseb več kot leto dni), kar 70,94%. Bistveno je, da so v letu 2019 uspeli zmanjšati število dolgotrajno brezposelnih invalidov (v letu 2018 je bilo le-teh 75,5%). Med prijavljenimi invalidi je občanov Mestne občine Velenje 262.

Starostna struktura prijavljenih brezposelnih invalidov na Uradu za delo Velenje je naslednja:

- 65,8% je starih nad 50 let,
- 18,8% je starih med 40 in 49 let,
- 12,2% je starih 30-39 let (v letu 2018 8,1%) in
- 3,13 % mlajših od 29 let.

Izobrazbena struktura:

- 40,7% invalidnih oseb ima osnovnošolsko izobrazbo (z nezaključeno osnovnošolsko izobrazbo je 14 invalidov),
- 35,6% ima nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo,
- 18,8% ima peto raven izobrazbe in
- 5,7% višjo oziroma visoko raven izobrazbe.

Ključni dejavnik, ki poleg zdravstvenih omejitev vpliva tudi na zaposljivost invalidov, je njihova neugodna izobrazbena struktura ter njihova znanja in veščine, kar pomeni, da je zato izbor del precej zožen na opravljanje preprostih, nezahtevnih del.

V okviru Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (v nadaljevanju ZZRZI) izvajajo rehabilitacijsko svetovanje, z namenom in ciljem usposobitev invalida za ustrezno delo, njegovo zaposlitev ali ohranitev zaposlitve, napredovanje v zaposlitvi ali ustrezna sprememba invalidove poklicne poti. V procesu rehabilitacijskega svetovanja se izvaja ugotavljanje smiselnosti za začetek postopka za pridobitev statusa invalida in/ali pravice do zaposlitvene rehabilitacije, informiranje in svetovanje o pravicah invalidov in spodbudah za zaposlovanje invalidov, ugotavljanje in analiziranje posebnih potreb pri zaposlovanju, funkcijskih zmogljivosti, opredelitev vrste in stopnje ovir pri zaposlovanju, analiza zmožnosti in sposobnosti osebe za usposabljanje in zaposlitev, ugotavljanje potrebe po poglobljenih oblikah obravnave v okviru zaposlitvene rehabilitacije ter izdelava ocene zaposlitvenih možnosti.

Prav zaradi neustrezne izobrazbene strukture, se v procesu zaposlitvene rehabilitacije - ob upoštevanju fizičnih in psihičnih omejitev zaradi posledic invalidnosti - pred zaposlitvijo osredotočajo predvsem na pridobivanje novih znanj in veščin na konkretnem delovnem mestu kot tudi na opredelitev potrebne strokovne in/ali tehnične podpore.

Rehabilitacijsko svetovanje je torej kontinuiran proces in potrebuje intenzivno sodelovanje ter povezovanje različnih strokovnih služb. Tako se rehabilitacijski svetovalec povezuje z zdravnikom svetovalcem (praviloma zdravniki medicine dela), z rehabilitacijsko komisijo, izvajalci storitev zaposlitvene rehabilitacije ter z ostalimi nosilci invalidskega varstva oziroma zaposlitvene rehabilitacije, delodajalci (invalidska podjetja, zaposlitveni centri idr.), izvajalci programov socialne vključenosti ter centri za socialno delo.

MESTNA OBČINA VELENJE

Po ZZRZI vlada z uredbo določa, koliko invalidov mora zaposliti podjetje glede na svojo velikost in dejavnost. Kvote so določene za delodajalce z več kot 20 zaposlenimi: zaposliti morajo od 2 do 6 odstotkov invalidov glede na skupno število delavcev, različno po dejavnostih.

Invalidne osebe, ki jim je bila priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije po ZZRZI Zavod RS za zaposlovanje kontinuirano vključuje v storitve zaposlitvene rehabilitacije k različnim koncesionarjem za izvajanje storitev zaposlitvene rehabilitacije. Na območju Urada za delo Velenje so ti: Zavod Ruj, Nazarje; Inštitut Integra Velenje; Racio, Celje.

Povečana motivacija, aktivacija, individualizirani pristop pripomorejo k večjemu vključevanju le-teh v ukrepe aktivne politike zaposlovanja (javna dela, subvencije za zaposlitev, programi izobraževanja in usposabljanja,...), h konkurenčnejšemu nastopu na trgu dela in K višji kakovosti življenja nasploh.

V letu 2019 se je iz Urada za delo Velenje zaposlilo 126 invalidnih oseb, kar je 22 oseb več kot leto pred tem, od tega je občanov Mestne občine Velenje 79.

V letu 2019 so v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja vključili 157 brezposelnih invalidov:

- 26 invalidov v program Javna dela (iz MO Velenje 20 oseb),
- 43 v program Spodbude za zaposlovanje (kar je 28 več kot v letu 2018),
- 86 oseb v programe usposabljanja in izobraževanja.

Delovna zmožnost ljudi z ugotovljeno trajno telesno in/ali duševno okvaro ter njihovo vračanje na delo po rehabilitaciji (lahko) sooblikujeta postopke za obvladovanje invalidnosti v družbi, kar se kaže v večji socialni vključenosti, preprečevanju prezgodnjega (invalidskega) upokojevanja in preprečevanju dolgotrajne brezposelnosti.

Integra Inštitut je v okviru svojega delovanja izvajal redne naloge. Na področju MO Velenje ima koncesijo Ministrstva za delo, družino in enake možnosti za izvajanje storitev zaposlitvene rehabilitacije. V skladu s strokovnimi standardi zaposlitvene rehabilitacije so se izvajale različne strokovne naloge: priprave mnenja o ravni delovnih sposobnosti, znanj, delovnih navad in poklicnih interesov, svetovanje in motiviranje invalidov k aktivni vlogi, pomoč pri sprejemanju lastne invalidnosti in seznanjanje o možnostih vključevanja v delo, analiza konkretnega delovnega mesta, izdelava načrta prilagoditev na delovnem mestu, usposabljanje na konkretnem delovnem mestu, spremljanje in strokovna pomoč pri usposabljanju, spremljanje invalida na delovnem mestu po zaposlitvi in ocenjevanje delovnih rezultatov invalida na delovnem mestu.

Integra Inštitut je v letu 2019 izvajal tudi program Socialne vključenosti in na novem razpisu Ministrstva za delo, družino, socialo in enake možnosti pridobil dovoljenje za izvajanje programa za novo obdobje 2020-2024. V programu Socialne vključenosti je bilo v letu 2019 vključenih 16 uporabnikov, 12 jih ima status invalidnosti in odločbo o nezaposljivosti pridobljen s strani Zavoda za zaposlovanje, 2 uporabnika sta delovna invalida I. kategorije brez pravice do invalidske pokojnine, 2 uporabnika pa imata motnjo v duševnem razvoju, vendar z upravitelno sposobnostjo, zato za njiju namestitve v VDC ni primerna. Starostna struktura uporabnikov se giba med 30-45 let, v izobrazbeni strukturi prevladujejo osebe z zaključeno osnovno in srednjo poklicno izobrazbo, nekaj jih ima zaključenih tudi V. in VI. stopnjo. V programu so na voljo socialne in delovne vsebine z namenom preprečevanja socialne izolacije, premagovanja življenjskih stisk in ohranjanj delovnih znanj in veščin, ki jih izvajajo strokovni delavci potrjeni s strani MDDSM. Program omogoča ponovno ocenitev delovnih zmožnosti in prehod oseb s statusom invalidnosti, ki so v okviru programa uspeli daljši čas presegati učinkovitost potrebno za zaposljivost (več kot 30 %) na trgu dela,

V projektu Lahko je brati je Integra Inštitut kot partner sodelovala pri prevodih literarnih del in informacijskih brošur v lahko razumljiv jezik, v sodelovanju z Zaposlitvenim centrom Gea pa je širši javnosti v okviru kulturnih dogodkov predstavila nadarjene glasbenike, gledališke igralce in literarne umetnike z različnimi oblikami oviranosti. V sodelovanju z MDDSM, ZIZRS-om in 13 izvajalci zaposlitvene rehabilitacije po Sloveniji izvajajo projekt Prehod mladih s posebnimi potrebami.

MESTNA OBČINA VELENJE

V začetku leta 2019 je bilo v **Skupini Premogovnik Velenje** zaposlenih 423 invalidov, od tega največ v invalidskem podjetju HTZ (404), ki so jim namenili posebno skrb pri uresničevanju njihovih pravic na različnih področjih.

Pri izvajanju nalog so sodelovali z različnimi zunanjimi institucijami: z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavodom RS za zaposlovanje, z zdravstvenimi domovi, Zvezo invalidskih podjetij, izvajalci storitev zaposlitvene rehabilitacije, z Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom Republike Slovenije ...

Cilje na področju ravnanja z invalidnostjo na delovnem mestu so uresničevali v skladu s Kodeksom o ravnanju z invalidnostjo na delovnem mestu mednarodne organizacije dela, ki je oblikovan kot vodnik za delodajalce in katerega temeljno sporočilo je, da morajo biti invalidom omogočene enake možnosti za pridobivanje spretnosti in izkušenj, ki jih potrebujejo, s končnim ciljem, da bi uspeli v zaposlitveni karieri.

V skupini je v lanskem letu status invalida pridobilo 27 delavcev, od tega 24 delavcev v Premogovniku Velenje. Zaposlovanje invalidov je bilo usmerjeno v iskanje zdravju primernih delovnih mest. Pri tem je bila ključnega pomena kontinuirana in varna zaposlitev. Delavci so bili razporejeni na drugo ustrezno delovno mesto v isti ali drugi družbi. Največ so jih zaposlili v invalidskem podjetju HTZ Velenje. V omenjenem podjetju so z razvojnim, proizvodnim prestrukturiranjem in pospešenim trženjem zaposlili kar 32 brezposelnih invalidov s trga delovne sile. Največ tovrstnih zaposlitev je bilo na področju čiščenja in varovanja.

V sodelovanju z izvajalci zaposlitvene rehabilitacije so osem brezposelnih oseb s statusom invalida vključili v storitev, ki je vsebinsko opredeljena v Standardih storitev zaposlitvene rehabilitacije (po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji) in pokriva praktično usposabljanje invalida na delovnem mestu v realnem delovnem okolju. Mentorji delodajalca, ki so za delo z invalidi strokovno usposobljeni, so rehabilitande spremljali, ocenjevali njihovo napredovanje oz. ugotavljali, katera področja je še potrebno krepiti, da bi se invalid uspešno rehabilitiral in na ta način učinkoviteje vstopal na trg dela. V lanskem letu so usposabljanje uspešno zaključili trije rehabilitandi, s katerimi je družba HTZ sklenila pogodbo o zaposlitvi.

Na podlagi vloge za sofinanciranje projekta v okviru Učne delavnice 2019, ki sodi v ukrepe aktivne politike zaposlovanja Zavoda za zaposlovanje, so v drugi polovici lanskega leta začeli s šestmesečnim praktičnim usposabljanjem brezposelne osebe na delovnem mestu šivilje. V okviru navedenega projekta so bili upravičeni do refundacije nastalih stroškov (strošek zdravniškega pregleda, strošek mentorja, strošek zaščitnih sredstev ...).

Posamezne družbe v skupini so izpolnile obveznosti kvotnega zaposlovanja oseb z oviranostmi, ki jo nalaga Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.

VERA IN DUHOVNA OSKRBA

Verske ustanove, invalidske organizacije in društva zagotavljajo dostopnost do duhovne oskrbe in spodbujajo enake pravice do veroizpovedi, ne glede na vrsto invalidnosti. Poleg tega je njihova redna naloga skrb za dostopnost do cerkvenih objektov ter zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij cerkvenih objektov.

VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

V Republiki Sloveniji so zagotovljene možnosti svobodne oddaje volilnega glasu s tem, da se zagotovijo prilagojena volilna mesta za gibalno ovirane osebe. Poleg tega pravočasno obveščajo o dostopnih voliščih v skladu z veljavno zakonodajo.

Invalide spodbujamo in jim omogočamo sodelovanje pri pripravi občinskih dokumentov, ki se nanašajo na področja invalidov. Invalidska društva so vedno vabljena k sodelovanju pri pripravi programov za

MESTNA OBČINA VELENJE

izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje. Sodelovala so pri pripravi Programa za izboljšanje življenja invalidov MO Velenje za obdobje 2018-2021.

AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC INVALIDOV

Invalidi se vključujejo v pripravo občinskih aktov, ki se nanašajo na vprašanja invalidov.

Svet MO Velenje je na 2. redni seji dne 29. 1. 2019 sprejel Program za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje za obdobje 2018-2021. S pripravo Programa za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje za obdobje od 2018 do 2021 nadaljujemo z uspešno in ustaljeno prakso sistematičnega načrtovanja ukrepov na področju zagotavljanja dostopnosti. Program vsebuje nabor ukrepov, razvrščenih pod sedemnajst ključnih ciljev, in sicer:

1. Osveščanje in informiranje javnosti o invalidski problematiki
2. Zdravstveno varstvo
3. Rehabilitacijski programi
4. Strokovno-podporne storitve in programi
5. Dostopnost grajenega okolja, informacij in prevozov
6. Vzgoja in izobraževanje
7. Delo in zaposlitev
8. Materialna in socialna varnost
9. Družinsko življenje in spoštovanje osebne integritete
10. Kultura
11. Rekreacija in šport
12. Vera in duhovna oskrba
13. Vključenost invalidov v oblikovanje politike in načrtovanje invalidskega varstva
14. Podpora delovanju invalidskih organizacij
15. Usposabljanje strokovnega kadra za komuniciranje in neposredno delo z osebami s posebnimi potrebami
16. Spremljanje in ugotavljanje učinkov sprejetih ukrepov za osebe s posebnimi potrebami
17. Mednarodno sodelovanje

Svet MO Velenje je na 19. redni seji dne 28. 2. 2017 sprejel Celostno prometno strategijo Mestne občine Velenje, Trajnostna mobilnost za zeleno Velenje, Ukrepajmo danes za prijaznejši jutri (Uradni vestnik 5/2017). Celostna prometna strategija MO Velenje predvideva na področju uveljavitve trajnostnega načrtovanja prometa tudi naslednji ukrep, in sicer Strateško načrtovanje dostopnosti za invalide in druge osebe z oviranostmi.

MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA DELOVANJU INVALIDSKIH ORGANIZACIJ IN POSVETOVANJE PRI ODLOČANJU O INVALIDSKIH ZADEVAH

V MO Velenje deluje Svet za invalide, ki ima nalogo opozarjanja in podajanja pobud za odpravo vseh vrst ovir in nefunkcionalnih rešitev v grajenem in družbenem okolju ter informiranja javnosti o aktivnostih in problemih, s katerimi se soočajo invalidi.

MO Velenje nudi invalidskim organizacijam in društvom uporabo prostorov oziroma večnamenskih dvoran v občinski lasti za namen prireditev, okroglih miz in predavanj s področja invalidnosti. Poleg tega tudi sofinancira programe in projekte s področja socialnega varstva, kulture in športa. Vsi razpisi so objavljeni na spletni strani MO Velenje, www.velenje.si, v poglavju Javne objave:

MESTNA OBČINA VELENJE

- Javni razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje socialnih in zdravstvenih programov in/ali projektov v Mestni občini Velenje v letu 2019.
- Javni razpis za izbiro kulturnih programov in projektov, ki jih bo v letu 2019 sofinancirala Mestna občina Velenje.
- Javni razpis za sofinanciranje izvajanja letnega programa športa v Mestni občini Velenje iz proračuna Mestne občine Velenje za leto 2019. Eden od sofinanciranih programov: šport invalidov (programi, ki so namenjeni predvsem ohranjanju gibalnih sposobnosti, zdravju, resocializaciji, razvedrilu in tekmovanju invalidov, ki se prostovoljno ukvarjajo s športom).
- Javni razpis za sofinanciranje programov/projektov/prireditev, ki niso predmet drugih financiranj iz proračuna Mestne občine Velenje.

SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV ZA OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI

Člani Sveta za invalide MO Velenje spremljajo učinke sprejetih ukrepov za osebe s posebnimi potrebami.

PRILOGA

Spodnja tabela vsebuje ukrepe iz Programa za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje za obdobje 2018-2021, ki so bili izvedeni v letu 2019. Poleg navedenih ukrepov vsebuje program tudi redne naloge, ki so jih podjetja, zavodi, institucije in društva začeli izvajati že pred sprejetjem programa in jih bodo izvajali tudi v prihodnje.

Tabela z ukrepi iz Programa za izboljšanje življenja invalidov v Mestni občini Velenje za obdobje 2018-2021, ki so bili izvedeni v letu 2019

1	Izvajanje zakonskih možnosti uveljavljanja pravic za invalidne osebe, ki jih omogočata nova zakona: Zakon o socialnem vključevanju invalidov in Zakon o osebni asistenci.
2	Osebna asistenca za invalide doma, na delovnem mestu, pri izobraževanju in pri vključevanju v okolje.
3	Informiranje o novih možnostih uveljavljanja posameznih pravic za invalidne osebe, ki jih omogočata Zakon o socialnem vključevanju invalidov in Zakon o osebni asistenci.
4	Gradnja oskrbovanih stanovanj.
5	Izgradnja dvigala ob objektu stavbe C v Šolskem centru Velenje.

ZAKLJUČEK

S projektom Občina po meri invalidov dajemo velik poudarek invalidom, saj se zavedamo njihovega pomena vključenosti v družbo. Poleg njihove varnosti in zdravja skrbimo tudi za to, da sodelujejo pri kreiranju socialnega in kulturnega življenja naše skupnosti. Vsako leto izvedemo v MO Velenje številne dogodke, aktivnosti in ukrepe za izboljšanje življenja invalidov.

V letu 2018 smo pripravili Program za izboljšanje življenja invalidov v MO Velenje za obdobje 2018-2021, katerega je obravnaval in sprejel Svet MO Velenje dne 29. 1. 2019. Program uresničujemo z uspešno in ustaljeno prakso sistematičnega načrtovanja ukrepov na področju zagotavljanja dostopnosti. Program vsebuje nabor ukrepov, katerih nosilci so organi MO Velenje ter posamezni javni zavodi, podjetja, društva in ostale institucije v MO Velenje.

Redno se bo sestajal Svet za invalide MO Velenje, ki bo predlagal aktivnosti in sproti reševal težave, na katere bodo opozarjali občani.

Poskrbeli smo in skrbimo, da ima mesto Velenje značilnosti invalidom prijaznih občin. Tako bo tudi v bodoče, saj se bomo še naprej trudili odpravljati vse ovire, ki bi motile invalide pri vsakdanjih opravilih. Pri načrtovanju aktivnostih in dogodkov, ki se izvajajo v projektu Občina po meri invalidov bomo prisluhnili tistim, katerim je projekt namenjen – invalidom.

Velenje, maj 2020

Pripravila:

Nina KORELC, l.r.

svetovalka Urada za družbene dejavnosti

Mestne občine Velenje

Drago KOLAR, l.r.

predsednik Sveta za invalide

Mestne občine Velenje